
Evaziunea fiscală în țările Uniunii Europene – provocări pentru profesioniști

---

Drd. Silviu DUȚULESCU,
Academia de Studii Economice din București,
e-mail: silviudemetrius@yahoo.com

*Prof. univ. dr. Ileana
NIȘULESCU-ASFRAHZADEH,*
Academia de Studii Economice din București,
e-mail: ileana.nisulescu@yahoo.com

Rezumat

Evaziunea fiscală reprezintă un fenomen foarte complex, cu ample valențe în plan social, dar cu o manifestare deosebită în sectorul economic, reușind în anumite cazuri să afecteze serios nivelul de trai al cetățenilor.

Cercetarea acestui fenomen a pornit de la studii comandate în anul 2015 de Parlamentul European, care stabileau pierderile pe care le înregistra fiecare țară membră a Uniunii Europene ca urmare a fenomenului evaziunii fiscale. Pe baza acestor informații au fost adăugate noi elemente atât din studiile altor autori, cât și din propria investigație și în acest fel s-a demonstrat conexiunea dintre dimensiunea evaziunii fiscale și volumul economiei subterane la nivelul statelor Uniunii Europene.

Un rol important în această demonstrație l-a reprezentat și variabila, „nivelul fiscalității”, care a arătat că presiunea fiscală poate modela într-o anumită măsură comportamentul evazionist al entităților comerciale care aleg să-și mărească profitul prin tehnici situate în afara granițelor legalității. O ameliorare a comportamentelor evazioniste poate veni chiar din partea auditorilor care, prin recomandările supuse atenției clienților săi, îi pot determina pe aceștia să conștientizeze pericolul pe care îl presupune evaziunea fiscală asupra sănătății economiei naționale.

Cuvinte-cheie: evaziune fiscală, economie subterană, Uniunea Europeană, nivelul fiscalității

Clasificare JEL: C89, D11, O11

Vă rugăm să citați acest articol astfel:

Duțulescu, S., Nișulescu-Asfrazzadeh, I. (2019), Tax Evasion in the Countries of the European Union – Challenges for Professionals, *Audit Financiar*, vol. XVII, no. 4(156)/2019, pp. 689-696, DOI: 10.20869/AUDITF/2019/156/028

Link permanent pentru acest document:

<http://dx.doi.org/10.20869/AUDITF/2019/156/028>

Data primirii articolului: 16.08.2019

Data revizuirii: 22.08.2019

Data acceptării: 10.10.2019

Introducere

În prezent există o efervescență ridicată a mediului de afaceri, care se află într-o continuă extindere a activității în domeniul din ce în ce mai complexe și inovative, pentru care evoluția rezultatelor este foarte greu de anticipat. Pentru acest fapt responsabilă este și dezvoltarea tehnologică care ne influențează viața din ce în ce mai mult, iar odată cu aceasta se perfecționează și tehnicile utilizate de comercianți, în încercarea de a plăti taxe și impozite cât mai reduse. O parte dintre aceștia, în special companiile mari, optează pentru servicii de consiliere fiscală vizând optimizarea costurilor, în timp ce micii comercianți rămân fideli tehnicilor de raportare eronată a valorilor reale către autorități. Unii autori¹ chiar au avansat clasificări ale acestui fenomen în: evaziune fiscală legală și evaziune fiscală ilegală. Noi apreciem că asocierea dintre cuvântul evaziune și legalitate este una nefericită, evaziunea presupunând o încălcare a legalității. Prin urmare, optăm pentru utilizarea „optimizării fiscale” în locul sintagmei „evaziune fiscală legală”.

Subiectul evaziunii fiscale este important atât pentru autorități, cât și pentru întreaga societate, el fiind responsabil într-o mare măsură pentru insuficiența fondurilor alocate serviciilor destinate populației (servicii de asistență medicală, servicii de acțiune rapidă în cazuri de urgență și calamități naturale, servicii de pază și protecție, asigurarea învățământului gratuit până la un anumit nivel etc).

Fenomenul evaziunii fiscale se află într-o strânsă legătură cu nivelul economiei subterane. Deși economia subterană cuprinde un spectru larg de activități situate în afara legii, o parte dintre acestea reprezintă baza de calcul pentru stabilirea dimensiunii evaziunii fiscale. Este foarte important de studiat evoluția și comportamentul economiei subterane, întrucât o neutralizare rapidă a acesteia poate crea serioase dezechilibre economice, mai ales la nivelul categoriilor sărace. Aici amintim de economia de subzistență, care asigură un nivel minim de trai persoanelor din mediu rural ce nu dispun de alte surse de venit. Există autori, precum Voicu (2012), care apreciază că un nivel redus al economiei subterane, făcând referire la activitățile meșteșugărești, poate reprezenta un factor pozitiv pentru dezvoltarea

economică a respectivei societăți, iar efectele negative care ar decurge din aceste activități meșteșugărești sunt aproape insesizabile raportat la beneficiile pe care le aduc comunității. Acceptarea de către autorități a acestor tipuri de activități meșteșugărești reprezintă o acțiune benefică, întrucât în mod indirect astfel de activități încurajează munca, chiar dacă vorbim de o formă de muncă neraportată în totalitate autorităților. În caz contrar, meșteșugarii rămân fără nici o formă de venit și foarte posibil ca o bună parte dintre aceștia să devină asistați social și în acest fel tot autoritățile vor fi cele care îi vor sprijini material.

1. Repere din literatura de specialitate în domeniul evaziunii fiscale

Evaziunea fiscală, ca parte a economiei subterane, inclusă în marea masă a ansamblului de activități care compun infracționalitatea economică, a luat naștere odată cu apariția comerțului, din dorința de a se evita plata unei părți din profit către autorități. Această dorință persistă și astăzi, diferența fiind aceea că odată cu evoluția societății omenești au evoluat și tehnicile aplicate de comercianți privind achitarea unor contribuții cât mai reduse către bugetul de stat.

Ciupitu și Tudorache (2015) clasifică acest fenomen în: evaziune fiscală identificată și evaziune fiscală neidentificată. Consideră că primul tip este conectat la economia oficială, despre care autoritățile au cunoștință, în timp ce evaziunea fiscală neidentificată izvorăște din activitățile care alcătuiesc economia subterană, despre care autoritățile nu au cunoștință și care în mod direct nu aduc nici o contribuție. În aceeași direcție, Achim (2017) consideră că evaziunea fiscală este conectată în mod direct la economia subterană, iar acesta este și principalul element de dificultate în cuantificarea dimensiunii evaziunii fiscale, întrucât dimensiunea reală a economiei subterane este necunoscută autorităților.

Potrivit Dinga (2008), evaziunea fiscală nu este o componentă specifică economiei subterane întrucât ea presupune activități legale neraportate autorităților, iar în acest context ar fi mult mai potrivit ca evaziunea fiscală să se situeze în zona de graniță dintre economia subterană și economia oficială. Noi considerăm că evaziunea fiscală este parte a economiei subterane, întrucât această economie cuprinde ansamblul

¹ <http://revistaprolege.ro/diferente-evaziunea-fiscală-legală-tax-avoidance-frauda-fiscală-tax-evasion-incriminată-ca-infracțiune/>

activităților atât legale, cât și ilegale, iar evaziunea fiscală vizează doar activitățile legale nedeclarate.

Voicu (2012) definește economia subterană ca fiind totalitatea activităților care pot fi comerciale sau de altă natură, legale sau ilegale și care pentru societate pot fi periculoase sau nepericuloase. Există autori care și-au îndreptat atenția către analizarea economiei subterane și chiar au efectuat măsurători ale acesteia. Printre aceștia amintim pe: Alm, Martinez-Vasquez și Schneider (2004), respectiv Schneider și Klingmair (2004). Credem că între economia subterană și evaziunea fiscală există o legătură de interdependență, iar un set de măsuri legislative îndreptate împotriva activităților care compun economia subterană se vor resimți cu siguranță printr-o reducere semnificativă a fenomenului evaziunii fiscale.

Olabisi (2010) percepe evaziunea fiscală ca fiind o practică intenționată a agenților economici de a nu raporta valorile reale către autorități, pentru a putea reduce pe cât posibil obligația fiscală, chiar dacă această tehnică presupune realizarea unor acțiuni frauduloase.

Considerăm că evaziunea fiscală este mult mai complexă, ea putându-se extinde în sensul în care agenții economici pot recurge nu doar la raportarea trunchiată a informațiilor fiscale, ci chiar la deformarea acestora în favoarea lor, astfel încât, conform unor tranzacții fictive să ajungă să solicite bani de la stat, cum ar fi rambursările ilegale de TVA.

2. Metodologia de cercetare

Actuala cercetare s-a realizat într-o arie în care nu există multe studii recente și atât mediul academic, cât și autoritățile își manifestă interesul real în elaborarea de politici naționale cu privire la diminuarea infraționalității economice și combaterea fenomenului evaziunii fiscale.

Cercetarea a pornit de la studiul *The European Tax Gap, A report for the Socialists and Democrats Group in the European Parliament*, comandat de Parlamentul European. Acesta stabilea pentru anul 2015 cuantumul pierderilor datorate fenomenului evaziunii fiscale și suportate de fiecare stat membru al Uniunii Europene. Beneficiind de aceste date, am consultat statisticile Eurostat, de unde am cules informații cu privire la valoarea PIB-ului pentru fiecare dintre cele 28 de state membre și pe baza acestor elemente am putut stabili ponderea evaziunii fiscale în PIB-ul fiecărei țări. Acest

lucru s-a realizat prin efectuarea unei proporții după formula:

$$(Pierdere\ totală\ generată\ ca\ urmare\ a\ evaziunii\ fiscale / PIB_i) * 100,$$

unde i = țara analizată.

Elementele dobândite au fost coroborate cu un alt studiu, Medina și Schneider (2018), care măsoară ponderea economiei subterane raportată la PIB pentru 159 de țări, inclusiv statele Uniunii Europene.

Pe baza acestor informații s-a putut stabili ponderea pe care o ocupă evaziunea fiscală din totalul economiei subterane, diferența fiind reprezentată de celelalte forme ale infraționalității economice, precum: corupția, traficul de persoane, prostituția, traficul de droguri, criminalitate împotriva mediului, răpiri în vederea obținerii unor răscumpărări etc.

Ipoteza de lucru de la care plecăm este aceea că volumul economiei subterane reprezintă baza de calcul pentru evaziunea fiscală. În acest sens avem procentul X (care reprezintă ponderea economiei subterane în PIB, conform studiului Medina și Schneider, 2018), din care scădem procentul Y (care reprezintă ponderea evaziunii fiscale în PIB, calculată de noi după formula de calcul prezentată anterior). Rezultatul acestei diferențe ($X-Y$) reprezintă ponderea celorlalte forme de infraționalitate economică, altele decât evaziunea fiscală raportate la PIB. S-au mai efectuat alte proporții între volumul evaziunii fiscale raportat la volumul economiei subterane, formula de calcul fiind aceeași cu cea prezentată anterior, singura diferență fiind reprezentată de variabilele folosite. Astfel, ponderea evaziunii fiscale în economia subterană a fost calculată folosindu-se formula:

$$(Evaziune\ fiscală / Economie\ subterană) * 100.$$

La acestea s-a mai adăugat o variabilă, nivelul fiscalității, care a fost preluată din rapoartele Băncii Mondiale, în vederea stabilirii diverselor conexiuni și corelații între dimensiunea evaziunii fiscale și nivelul fiscalității. Această variabilă reflectă ponderea tuturor taxelor și impozitelor pe care le datorează o entitate economică autorităților, raportându-se la propriul său profit.

Plecând de la aceste variabile, s-au efectuat o serie de corelații atât între ponderile evaziunii fiscale și dimensiunea economiei subterane ca procent din PIB, cât și între ponderea evaziunii fiscale în raport cu

celelalte forme ale infrafracționalității economice. Scopul urmărit a fost identificarea diverselor particularități pe care le pot presupune statele analizate, particularități care nu ar fi putut fi anticipate în lipsa unui astfel de studiu.

3. Rezultate și discuții

Pe baza analizei datelor colectate, țările cu cele mai ridicate valori ale evaziunii fiscale sunt Grecia și Italia (peste 11 procente din PIB), în timp ce țara noastră

înregistrează o evaziune fiscală situată la 10,11% raportată la PIB-ul anului 2015. Italia înregistrează cea mai mare evaziune fiscală din întreaga Uniune Europeană, valoarea acesteia ridicându-se la 190,9 miliarde de euro, în timp ce Grecia și România înregistrează valori sub 20 de miliarde de euro, fiecare ca urmare a fenomenului evaziunii fiscale.

Pentru o mai bună înțelegere a pilonilor pe care se sprijină acest demers științific, întreaga bază de date a fost condensată sub forma Tabelului nr. 1.

Tabelul nr. 1. Bază de date cu centralizarea principalelor variabile supuse analizei

Țară	Ponderea evaziunii fiscale raportată la PIB (%)	Ponderea economiei subterane raportată la PIB (%)	Nivelul mediu al fiscalității (%)	Ponderea evaziunii fiscale în economia subterană	Ponderea infrafracționalității economice în economia subterană
Anglia	3,35	8,32	33,70	40,26	59,74
Austria	3,75	9,01	52,00	41,62	58,38
Belgia	7,39	17,80	57,80	41,52	58,48
Bulgaria	8,39	20,83	27,00	40,28	59,72
Cehia	5,22	10,47	48,50	49,86	50,14
Cipru	9,02	32,20	23,20	28,01	71,99
Croația	7,85	22,96	18,80	34,19	65,81
Danemarca	6,41	14,70	26,00	43,61	56,39
Estonia	6,78	18,49	49,30	36,67	63,33
Finlanda	5,10	13,30	40,00	38,35	61,65
Franța	5,36	11,65	66,60	46,01	53,99
Germania	4,10	7,75	48,80	52,90	47,10
Grecia	11,23	26,45	49,90	42,46	57,54
Irlanda	2,63	9,58	25,90	27,45	72,55
Italia	11,56	22,97	65,40	50,33	49,67
Letonia	6,99	16,62	35,00	42,06	57,94
Lituania	8,28	18,65	42,60	44,40	55,60
Luxemburg	3,10	10,38	20,20	29,87	70,13
Malta	9,33	29,43	41,60	31,70	68,30
Olanda	3,22	7,83	39,00	41,12	58,88
Polonia	8,04	16,67	38,70	48,23	51,77
Portugalia	6,12	17,82	42,40	34,34	65,66
România	10,11	22,94	43,20	44,07	55,93
Slovacia	6,82	11,18	48,60	61,00	39,00
Slovenia	6,69	20,21	32,00	33,10	66,90
Spania	5,55	22,01	58,20	25,22	74,78
Suedia	3,76	11,74	49,40	32,03	67,97
Ungaria	8,21	20,49	48,00	40,07	59,93

Sursa: Prelucrările autorilor, 2019

Pe baza analizei valorilor colectate, apreciem că între dimensiunea volumului economiei subterane și

evaziunea fiscală există o corelație destul de strânsă. Cu excepția Ciprului și a Maltei, cele 3 țări amintite

anterior ating și cele mai ridicate valori ale ponderii pe care o are economia subterană în PIB. O altă variabilă responsabilă într-o bună măsură de volatilitatea evoluției evaziunii fiscale este nivelul fiscalității. Toate cele 3 țări (Italia, Grecia și România) au un nivel mediu al fiscalității peste media țărilor Uniunii Europene (41,85%).

Printre țările cu cel mai redus nivel al evaziunii fiscale identificăm Irlanda (2,63%), Luxemburg (3,10%) și Olanda (3,22%), nivelul fiscalității situându-se sub media la nivelul Uniunii Europene. Prin comparație, Olanda deși are un PIB de peste 3,5 ori mai mare decât cel al Greciei, pierderile generate de evaziune fiscală sunt aproape identice (22,2 miliarde euro Olanda, respectiv 19,9 miliarde euro Grecia).

Potrivit raționamentului enunțat în metodologie, dacă din ponderea economiei subterane vom înlătura componenta reprezentată de evaziunea fiscală vom obține ponderea infrafracționalității economice. Privit prin prisma matematicii, putem asocia nivelul fiscalității cu mulțimea numerelor naturale N, iar fenomenul infrafracționalității economice cu mulțimea numerelor reale R.

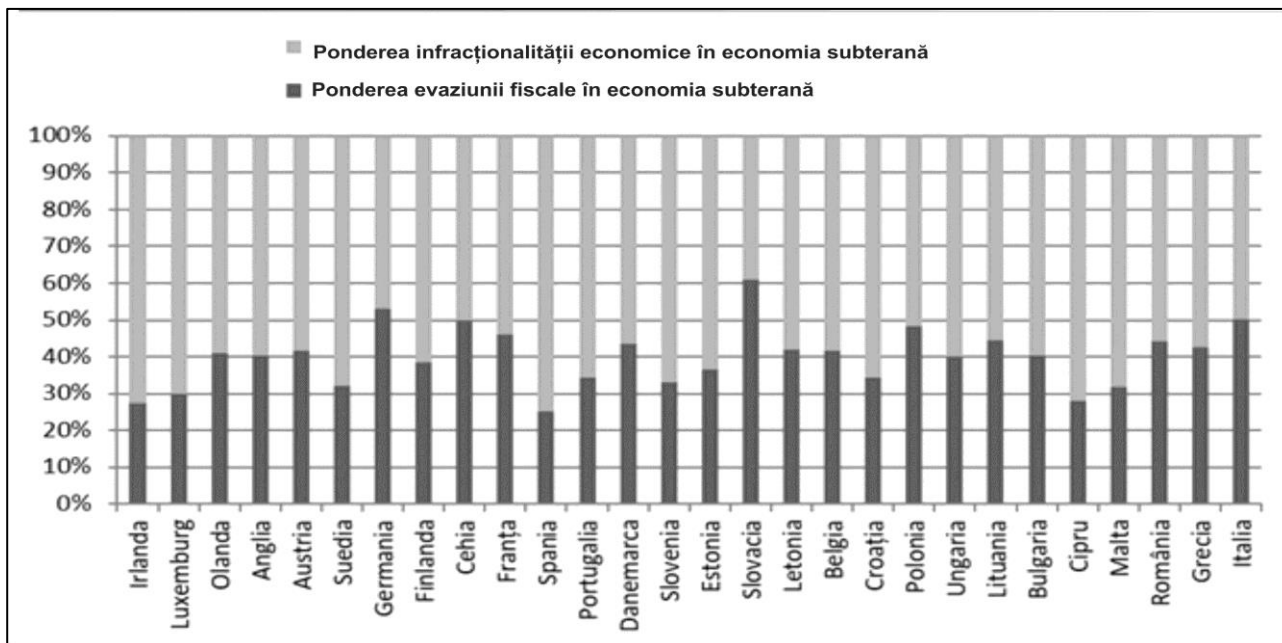
Irlanda, datorită unei ponderi foarte reduse a evaziunii fiscale, are una dintre cele mai ridicate ponderi ale

infrafracționalității economice, aceasta ridicându-se la 72,55% din volumul economiei subterane, sub 10% din PIB. Pe prima poziție într-un clasament al țărilor care înregistrează cele mai mari pierderi ca urmare a infrafracționalității economice, exceptând evaziunea fiscală, este Spania. Aceasta, deși are un nivel foarte redus al evaziunii fiscale, doar 5,5% din PIB, înregistrează unul dintre cele mai ridicate procente ale economiei subterane – de peste 20% din PIB – și o pondere a infrafracționalității economice raportată la volumul economiei subterane de peste 74%.

Contrar așteptărilor, Spania și Franța, deși au printre cele mai ridicate nivele ale fiscalității din întreaga Uniune Europeană, reușesc să-și mențină un nivel foarte redus al evaziunii fiscale, în jurul a 5% din PIB, ceea ce reflectă o eficiență sporită cu privire la implementarea politicilor fiscale.

În *Figura nr. 1* avem ilustrată pentru fiecare stat membru al Uniunii Europene descompunerea economiei subterane în elementele constitutive: evaziunea fiscală, corupția, traficul de droguri, prostituția, răpirile de persoane, comerțul cu materiale radioactive etc.

Figura nr. 1. Distribuția economiei subterane pe principalele componente

Sursa: Prelucrările autorilor, 2019

Conform graficului din **Figura nr. 1**, în 25 de țări ponderea infrafracționalității economice este mai ridicată decât cea a evaziunii fiscale în economia subterană. Se observă în mod clar 3 țări – Irlanda, Spania și Cipru – care înregistrează variații foarte pronunțate, ponderea infrafracționalității economice însumând peste 70 % din volumul economiei subterane.

La o analiză mai atentă identificăm țări, precum Germania, Italia și Slovenia, care ating ponderi mai mari pentru fenomenul evaziunii fiscale în raport cu celelalte forme ale infrafracționalității economice.

Dacă Germania și Italia au un nivel al fiscalității semnificativ mai ridicat decât media Uniunii Europene, ponderea economiei subterane în PIB nu poate constitui un argument plauzibil, întrucât Germania este țara cu cel mai redus nivel al economiei subterane dintre toate țările analizate.

Îndreptându-ne atenția spre România, potrivit raportului anual elaborat de Consiliul Fiscal¹, țara noastră a manifestat în perioada 2006-2015 o politică pro-ciclică, care a stimulat în mod contraproductiv economia națională în perioada de expansiune economică (2006-2008), iar în perioada 2010-2015, când economia românească a evoluat la un nivel redus, cu evoluții economice anuale negative, aceste politici fiscale au acționat precum o frână, astfel fiind amplificate fluctuațiile economice, care oricum se manifestau în mod negativ în majoritatea statelor lumii.

Potrivit aceluiași raport, gradul de colectare al impozitelor a scăzut semnificativ în anul 2016 comparativ cu anul 2015, iar în urma aplicării modificărilor aduse de noul Cod Fiscal, ponderea veniturilor fiscale în PIB a scăzut substanțial, aceasta fiind a doua cea mai redusă dintre toate statele Uniunii Europene. Ca ordin de mărime, la nivelul anului 2016 nivelul veniturilor fiscale raportate la PIB ocupau o pondere de 25,9 procente, România aflându-se pe penultimul loc în cadrul Uniunii Europene și la o distanță de 13,9 puncte procentuale față de nivelul mediu înregistrat de statele membre.

Structura veniturilor fiscale din România a cunoscut o modificare la nivelul anului 2016 comparativ cu anul 2015 ca urmare a reducerii cotelor de TVA, care chiar și după această reducere presupun o pondere substanțială în totalul impozitelor indirecte, care se situează la 43,6%

¹ <http://www.consiliulfiscal.ro/RA2016roiunie2017.pdf>

din totalul veniturilor fiscale, comparativ cu media la nivelul Uniunii Europene – de 33,7%.

Un progres înregistrat de țara noastră constă în îmbunătățirea situației privind gestionarea arieratelor de către autoritățile statului, fapt ce a impulsionat în mod favorabil mediul economic. Chiar și situația plăților restante care presupun o perioadă mai mică de 90 de zile și care potrivit legii nr 500/2002 nu intră în categoria arieratelor, s-a ameliorat substanțial. La finalul anului 2016 valoarea totală a acestora era cu peste 21 de procente mai redusă comparativ cu anul 2015.

Credem că această disciplină financiară care a fost începută de autorități trebuie continuată, iar un rol important îl poate avea și profesia de auditor în traversarea acestei provocări. Considerăm că o poziție corectă a autorităților cu privire la îndeplinirea obligațiilor financiare ar putea reprezenta un semnal puternic pentru mediul economic de a face același lucru în raport cu autoritățile fiscale prin onorarea taxelor și impozitelor cuvenite. În acest fel vom asista la o reducere treptată a nivelului evaziunii fiscale, iar auditorii, prin serviciile pe care le prestează agenților economici, îi pot influența pe aceștia spre evitarea comiterii faptelor de evaziune fiscală.

Chiar dacă în legislația fiscală se mai strecoară inadvertențe sau lacune, auditorii pot utiliza un raționament profesional de bună credință și chiar pot face recomandări agenților economici cu privire la abordarea unei spețe pentru care cadrul legislativ nu este foarte bine consolidat.

Considerăm că studierea evoluției în timp a fenomenelor sociale care au o legătură puternică cu sfera economică este vitală atât pentru autorități, cât și pentru întreaga societate, întrucât standardul de viață al oamenilor poate fi influențat în mod vizibil de modul de manifestare al acestor fenomene. În acest sens, intenționăm ca într-un studiu viitor să analizăm evoluția acestor fenomene pentru un interval de 10 ani, iar apoi pe baza informațiilor pe care le vom obține să încercăm să efectuăm o predicție asupra evoluției acestora.

4. Concluzii

Evaziunea fiscală se află într-o strânsă legătură cu economia subterană pentru majoritatea statelor din Uniunea Europeană, iar acțiunea autorităților pentru reducerea economiei subterane se va reflecta și într-o diminuare a evaziunii fiscale.

Apreciem că nivelul fiscalității are o influență notabilă asupra dimensiunii evaziunii fiscale, dar subliniem că există și țări cu un comportament oarecum atipic, în sensul în care, deși au nivele ridicate ale fiscalității, cu mult peste media țărilor UE, acestea reușesc să-și mențină nivelul evaziunii fiscale în jurul a 5% (Franța și Spania).

Așa cum s-a demonstrat pe parcursul studiului, evaziunea fiscală este modelată într-o anumită măsură și de nivelul fiscalității, primele 3 țări cu cele mai mari valori ale evaziunii fiscale având nivele ale fiscalității peste media statelor UE; în timp ce în țările cu cele mai reduse nivele ale evaziunii fiscale (Irlanda, Luxemburg și Olanda), nivelul fiscalității a fost sub media la nivelul UE.

Cea mai mare pierdere înregistrată de o țară din evaziunea fiscală este Italia, aceasta ridicându-se la 11,56 % din PIB, iar în valoare absolută pierderea depășește 190 de miliarde de euro anual.

Spania, a cincea putere economică dintre țările Uniunii Europene, înregistrează cel mai ridicat nivel al infraționalității economice; valoarea pierderilor anuale înregistrate din evaziune fiscală se ridică la aproximativ 60 de miliarde de euro, respectiv 5,55% din PIB.

În urma analizelor efectuate s-a constatat că pentru majoritatea statelor din Uniunea Europeană dimensiunea economiei subterane este modelată de fenomene socio-economice, altele decât evaziunea fiscală.

Considerăm că autoritățile, prin strategiile pe care le concep pentru creșterea nivelului de trai al populației, ar trebui să aibă în vedere nu doar zona fiscală care se

poate trata relativ ușor prin algoritmi matematici, ci și comportamentele sociale, care au un puternic impact economic asupra economiei unui stat. Printre formele de criminalitate economică care aduc o contribuție substanțială la ceea ce numim economia subterană amintim de: fenomenul corupției, care în prezent este răspândit sub diverse forme în toate statele lumii, ori de activități infracționale precum: traficul de droguri, prostituția (în statele unde nu este legalizată), răpirile de persoane etc.

Deși fenomenul evaziunii fiscale în forma cea mai comună presupune ascunderea unor informații sau prezentarea lor incompletă în fața autorităților, pentru ca entitățile economice să plătească taxe și impozite cât mai reduse, există și o altă formă de manifestare a fenomenului evaziunii fiscale, care presupune ca, pe baza unor tranzacții fictive, entitățile economice să solicite sume de bani de la stat.

Pe plan național autoritățile române au reușit să tempereze situația fenomenului evaziunii fiscale prin propria disciplină financiară, aceasta presupunând diminuarea semnificativă a duratelor de timp cu plata arieratelor, precum și a celorlalte îndatoriri care nu sunt considerate arierate (perioadă mai mică de 90 de zile) și care în anul 2016 au înregistrat o diminuare cu 21,3% față de anul precedent.

Un rol important îl presupune și profesia de auditor care, prin natura activității sale și a recomandărilor de buna credință, poate acționa destul de eficient asupra mentalității agenților economici, în sensul de a-i descuraja pe aceștia să apeleze la practici evazioniste.

BIBLIOGRAFIE

1. Achim, M. V. (2017), Corupția și economia subterană. Teorii și studii, *Presa Universitară Clujeană*, ISBN 978-606-37-0217-4, pp. 17-64.
2. Alm, J., Martinez-Vazquez, J. și Schneider, F. (2004), Sizing the Problem of the Hard-to-Tax, *Contributions to Economic Analysis*, Elsevier, nr. 268, pp 11-75.
3. Ciupitu, S.A. și Tudorache, D. (2015), Fiscal pressure causes major problems to Romanian economy: underground economy and corruption; Dimitrie Cantemir Christian University, *Knowledge Horizons – Economics*, nr. 7(1), pp. 128-130.
4. Dinga, E. (2008), Considerații teoretice privind evaziunea și fraudă fiscală, *Studii financiare*, nr. 4/2008, pp. 20-50.
5. Olabisi, J. (2010), An assessment of tax evasion and tax avoidance in Lagos, Nigeria, *Journal of research in national development*, nr. 8(1), pp. 17-27.
6. Schneider, F. și Klinglmair, R. (2004), Shadow economies around the world: What do we know? *Universitat Linz, Working paper*, nr. 403.
7. Voicu, C. (2012), Știința economică și teoria economiei „subterane”, *Economie teoretică și aplicată*, vol. 19, nr. 7(572), pp. 52-66.

8. Clasificarea evaziunii fiscale, [online] disponibil la: <<http://revistaprolege.ro/diferente-evaziunea-fiscala-legala-tax-avoidance-frauda-fiscala-tax-evasion-incriminata-ca-infractiune/>> [Accesat la 20 iulie 2019].
9. Ponderea economiei subterane, raportată la PIB-ul fiecărei țări, [online] disponibil la: <https://www.theglobaleconomy.com/rankings/shadow_economy/> [Accesat la 13 iulie 2019].
10. Rapoartele Băncii Mondiale privind nivelul fiscalității pentru țările lumii la nivelul anului 2015, [online] disponibil la: <<https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB15-Full-Report.pdf>> [Accesat la 17 iulie 2019].
11. Studiul „The European Tax Gap, A report for the Socialists and Democrats Group in the European Parliament”, [online] disponibil la: <https://www.socialistsanddemocrats.eu/sites/default/files/2019-01/the_european_tax_gap_en_190123.pdf> [Accesat la 11 iulie 2019].
12. Valoarea PIB-ului la nivelul anului 2015 pentru fiecare țară din Uniunea Europeană, [online] disponibil la: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nama_10_gdp&lang=en> [Accesat la 10 iulie 2019].
13. Raport anual elaborat de Consiliul Fiscal al României, [online] disponibil la: <<http://www.consiliulfiscal.ro/RA2016roiunie2017.pdf>> [Accesat la 13 august 2019].